Utbildningsutskottets betänkande 1981/82: 2

om vissa skolfrågor

Motionerna

1980/81: 184 av Margaretha af Ugglas (m) vari yrkas att riksdagen beslutar att skolans betygssystem även skall innehålla ett sammanfattande omdöme om elevens arbetsvilja, samarbetsförmåga, närvaro och punktlighet.

1980/81: 309 av Anita Bråkenhielm (m) och Sonja Rembo (m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller om sådana åtgärder att orsaksrelaterad frånvarorapportering på lämpligt sätt införs i grundskolans högstadium och på gymnasieskolans olika linjer.

1980/81: 551 av Ann-Cathrine Haglund (m) och Bengt Wittbom (m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller att regeringen avbryter försöksverksamheten med betygsfri intagning till gymnasieskolan i Örebro län i enlighet med vad som i motionen anförts.

1980/81: 962 av Göran Allmér m. fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts beträffande avgifter vid särskild prövning och fyllnadsprövning i ungdomsskolan,

2. att riksdagen hos regeringen anhåller att åtgärder vidtas i syfte att ge alla elever rätt att utan tidsbegränsning och andra hinder genom kompletterande studier och prövningar förbättra sina betyg och få tillgodoräkna sig dessa betyg i merithänseende.

1980/81: 971 av Inga Lantz m. fl. (vpk) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas

4. att riksdagen beslutar uttala sig för att alla betyg skall bort inom hela skolsystemet.

(Övriga yrkanden har utskottet behandlat i betänkandena 1980/81: 22 och 1980/81: 30.)

1980/81: 1292 av Ann-Cathrine Haglund m. fl. vari yrkas

1. att riksdagen uttalar att nivågruppering i språk får förekomma längre tid än en termin,

2. att riksdagen uttalar att en utvärdering görs av i hur hög grad nivågruppering är möjlig utan att skolans sociala mål eftersätts.

1980/81: 1313 av Per Stenmarck (m) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att upphäva det tidigare fattade beslutet att betyg i grundskolan skall ges endast i årskurserna 8 och 9,

2. att riksdagen beslutar att uttala att betyg är nödvändiga som information, motivation och urval samt att de bör ges på samtliga stadier i skolan,

3. att riksdagen beslutar att hos regeringen anhålla att regeringen under år 1981 lägger fram förslag angående införande av kursrelaterade betyg i grundskolan.

1980/81: 1317 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas

4. att riksdagen beslutar uttala att betygen helt skall avskaffas inom grundskolan.

(Yrkande 5 har utskottet behandlat i betänkande 1980/81: 19, yrkandena 1–3 och 6–10 i betänkande 1980/81: 22 samt yrkandena 11 och 12 i betänkande 1980/81: 25.)

1980/81: 1320 av Eva Winther (fp) vari yrkas att riksdagen begär att regeringen låter undersöka möjligheten att åter medge komplettering av slutbetyg från gymnasieskolan.

1980/81: 1719 av Anna Wohlin-Andersson (c) och Larz Johansson (c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en översyn av antagningsbestämmelserna till högskolan i enlighet med motionens syfte.

Utskottet

I detta betänkande behandlar utskottet ett antal motioner om vissa skolfrågor som väckts under riksmötet 1980/81 och vilkas behandling skjutits upp till innevarande riksmöte.

Frågor om betyg

Riksdagen beslöt år 1979 (prop. 1978/79: 180, UbU 1978/79: 45, rskr 1978/79: 422) att betyg i grundskolan fr. o. m. läsåret 1982/83 skall ges endast på höst- och vårterminerna i årskurserna 8 och 9. Betygen skall ges i en femgradig skala, där medelbetyget i riket är tre. Betyg skall ges med hänsyn till elevernas prestationer. Någon på förhand given proportion för de olika betygsgraderna skall inte finnas. Denna modifiering innebär att man tar bort föreskriften att betygen skall fördelas enligt vissa givna procentsatser. Vidare skall kontakter mellan hem och skola ytterligare utvecklas. Av förordningen (1980: 64) om mål och riktlinjer i 1980 års läroplan för grundskolan framgår bl. a. att ansvaret för att kontakter (enskilda samtal) kommer till stånd mellan hem och skola åvilar skolan. De enskilda samtalen har bl. a. till uppgift att i årskurserna 1–7 ersätta och i årskurserna 8–9 komplettera den information till föräldrarna som förr gavs huvudsakligen i form av betyg. Vid dessa samtal skall lärarna försöka ge en nyanserad bild av eleverna och inte begränsa samtalen enbart till elevernas studieresultat.

Utredningen (U 1979: 01) om förstärkta kontakter mellan hem och skola har i sitt betänkande (SOU 1980: 21) Hem och skola behandlat formerna för och innehållet i samverkan mellan hem och skola. Utredningen har därvid bl. a. belyst frågan hur god samverkan kan nås.

I motion 1980/81: 1313 yrkas att riksdagen beslutar upphäva det tidigare fattade beslutet att betyg i grundskolan skall ges endast i årskurserna 8–9 och uttala att betyg är nödvändiga för information, motivation och urval samt att de bör ges på samtliga stadier i skolan (yrkandena 1 och 2). Vidare begärs förslag om införande av kursrelaterade betyg i grundskolan (yrkande 3). En helt motsatt uppfattning förs fram i motionerna 1980/81: 971 (yrkande 4) och 1980/81: 1317 (yrkande 4), enligt vilka betygen bör bort från grundskolan och skolsystemet i övrigt.

Utskottet finner inte skäl föreligga att ändra 1979 års riksdagsbeslut om betygsättning i grundskolan. Vad gäller frågan om kursrelaterade betyg vill utskottet erinra om att de förutsätter en stark central styrning av innehållet i undervisningen och att de därmed skulle motverka den decentralisering i detta avseende som är angelägen. Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1980/81: 1313.

Utskottet avstyrker likaledes motionerna 1980/81: 971 yrkande 4 och 1980/81: 1317 yrkande 4.

I motion 1980/81: 184 föreslås att skolans betyg skall kompletteras med ett omdöme om elevens arbetsvilja, flit, ambition m. m. Skälen till det är enligt motionären två, nämligen dels att införandet av ett sådant omdöme sannolikt skulle främja en bättre ordning och därmed en bättre arbetsmiljö i skolan, dels att det inte bara är kunskaper och färdigheter i olika skolämnen utan även elevens arbetsvilja, samarbetsförmåga, närvaro och punktlighet som är av betydelse i kommande verksamhet.

Av skolöverstyrelsens (SÖ) riktlinjer för kontakter mellan hem och skola framgår att de enskilda samtalen bör behandla

- elevens kunskaper och färdigheter i olika ämnen,
- elevens arbetssätt, t. ex. uthållighet, koncentrationsförmåga, arbetstakt, förmåga att planera och självständigt ansvara för en arbetsuppgift,
- elevens sociala relationer, t. ex. samarbetsförmåga, initiativförmåga,
- elevens känslomässiga uttrycksformer, intressen och särskilda begåvningsdrag.

Utskottet, som hänvisar till att de enskilda samtalen skall ge information om bl. a. de i motionen nämnda frågorna, föreslår att riksdagen avslår motion 1980/81: 184.

I motion 1980/81: 962 (yrkande 2) föreslås åtgärder för att ge alla elever rätt att utan tidsbegränsning genom kompletterande studier förbättra erhållna betyg från grundskolan och gymnasieskolan. Motionärerna anser att de nu gällande reglerna i viss mån favoriserar dem som avsiktligt avbrutit sina studier. De anser vidare att reglerna är orättvisa mot de ungdomar

som efter avslutad grundskola får ett nyväckt studieintresse eller insikter om att vidare utbildning är nödvändig. Motionärerna hävdar att dessa problem även gäller många studerande i gymnasieskolan vilka har behov av att bl. a. förbättra sina betyg för att antas till högskoleutbildning. Även enligt motion 1980/81: 1320 bör riksdagen begära att regeringen låter undersöka möjligheten att åter medge komplettering av betyg från gymnasieskolan.

Slutbetyg avseende grundskolans högstadium får utfärdas för sådana elever inom kommunal och statlig vuxenutbildning som tidigare fått slutbetyg från grundskolan (motsv.) om den studerande beviljats utbildningsbidrag enligt bestämmelserna för arbetsmarknadsutbildning för att bedriva studier på grundskolnivå. Nytt slutbetyg får också, enligt riksdagens beslut vid riksmötet 1978/79 (prop. 1978/79: 180, UbU 1978/79: 45, rskr 1978/79: 422), utfärdas om den studerande beviljats särskilt vuxenstudiestöd för grundskolstudier eller om det ursprungliga betyget är ofullständigt eller om minst fem år förflutit sedan det ursprungliga slutbetyget utfärdades. Vid ändringen av reglerna år 1979 uttalade föredragande statsrådet att den som i vuxen ålder är beredd att satsa tid och kraft på förnyade studier på grundskolnivå som regel har starka skäl för detta (prop. 1978/79: 180 s. 100). Enligt vad som anfördes ligger det i samhällets intresse att ta vara på detta studieintresse.

Med hänvisning till det år 1979 fattade beslutet om rätten till nytt slutbetyg avseende grundskolstudier och till att gymnasieutredningen (U 1976: 10) enligt tilläggsdirektiv (Dir. 1979: 63) har att komma med förslag beträffande utformningen av betygsättningen i gymnasieskolan föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1980/81: 962 yrkande 2 och motion 1980/81: 1320.

Den som inte genomgått grundskola eller gymnasieskola har rätt att undergå särskild prövning i ämne eller ämnen på viss studieväg. Den som slutfört lärokurs i grundskola eller gymnasieskola har rätt att avlägga fyllnadsprövning. Sådan prövning kan förekomma endast i ämne som ingår i avgångsbetyg eller i ämne som nedlagts vid s. k. mindre studiekurs. Vid anmälan till särskild prövning eller fyllnadsprövning skall den prövande erlägga en avgift om 50 kr. Statsverket ersätter dock som regel examinator och medbedömare med ett belopp som är betydligt högre.

I motion 1980/81: 962 (yrkande 1) föreslås att avgiften vid särskild prövning och fyllnadsprövning blir sådan att staten får ersättning för den faktiska kostnaden för varje prövning.

Den nuvarande avgiften för särskild prövning och fyllnadsprövning fastställdes för snart tio år sedan, nämligen år 1972 (prop. 1972: 26 s. 82, UbU 1972: 17, rskr 1972: 149). Skäl kan anföras för att avgiften i högre grad än f. n. borde täcka statens kostnader för prövningar av detta slag i ungdomsskolan och kommunal vuxenutbildning. Utskottet utgår från att regering-

en, om den finner att avgiften bör höjas, återkommer till riksdagen i frågan. Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1980/81: 962 yrkande 1.

Vid urval till gymnasiala studievägar som bygger på grundskolan får sökande med slutbetyg från grundskolans årskurs 9 tillgodoräkna praktik när denna uppgår till minst tio veckor. Genomgång av bl. a. yrkesinriktad kurs som omfattar minst tio veckor räknas som praktik när det gäller sökande med slutbetyg från grundskolans årskurs 9. Enligt SÖ:s anvisningar till förordningen räknas även annan yrkesutbildning som praktik för sådana sökande.

Vid urval till högskoleutbildning ges poäng för arbetslivserfarenhet under förutsättning bl. a. att den omfattar en eller flera perioder om sammanlagt minst 15 månader. För att en period skall medräknas fordras att den avser samma anställning eller verksamhet och att den omfattar minst tre månader. På detta sätt skall sökande till högskolan uppmuntras att skaffa sig annan erfarenhet än den de fått genom gymnasiala studier samt också öppna bättre möjligheter för dem som efter gymnasiestudierna gått ut i arbetslivet att efter en tid återvända till studier.

Enligt motion 1980/81: 1719 bör korta yrkesinriktade kurser som ges inom gymnasieskolan vara poänggivande även för tillträde till högskolan. Motionärerna anser att högskoleförordningens bestämmelser bör ses över för att möjliggöra detta.

Gymnasieutredningens förslag beträffande nytt betygssystem innebär bl. a. att antagningsbestämmelserna på nytt bör ses över. Den i motionen aktualiserade frågan får prövas i det sammanhanget. Med hänvisning härtill föreslår utskottet att motion 1980/81: 1719 avslås.

Regeringen har den 7 december 1978 bemyndigat SÖ att bedriva försöksverksamhet med betygsfri intagning till gymnasieskolan i Örebro län med början inför läsåret 1981/82. Försöket har anmälts för riksdagen (prop. 1978/79: 180 s. 93, UbU 1978/79: 45 s. 56, rskr 1978/79: 422). Inom ramen för försöksverksamheten skall länsskolnämnden ha möjlighet att – om antalet sökande till vissa linjer är större än antalet platser – besluta om organisationen av vissa studievägar inom gymnasieskolan i länet. Om ett urvalsförfarande trots detta blir nödvändigt vid intagningen, bör detta göras utifrån andra grunder än betyg. Syftet med försöksverksamheten är att klarlägga, om ett urvalsförfarande kommer att behövas och hur detta i så fall skall vara utformat.

Regeringen har sedermera bifallit en framställning om uppskov med starten av försöket till läsåret 1982/83.

I motion 1980/81: 551, väckt under allmänna motionstiden år 1981, begärs att riksdagen hos regeringen anhåller att regeringen avbryter försöksverksamheten med betygsfri intagning till gymnasieskolan i Örebro län.

SÖ har den 4 mars 1981 hos regeringen lagt fram förslag om komplette-

rande urvalsgrunder. Det föreslås dels intagningsintervju i kombination med ytterligare prövning inom ramen för fri kvot, dels lokalt utarbetade alternativ vilka skall fastställas av SÖ. Som en sista åtgärd bör lottning kunna tillgripas.

Den 6 mars 1981 har SÖ inkommit med skrivelse om ändring av tidsplanen för försöket med innebörd att det skall starta först läsåret 1983/84. Åtta skolstyrelser har beslutat hemställa om ändrad tidsplan (kommunerna i Hallsbergs, Karlskogas och Örebro gymnasieregioner samt Ljusnarsbergs kommun inom Lindesbergs gymnasieregion).

Vidare har SÖ den 2 september 1981 överlämnat rapport över fingerad intagning och hemställer att resultatet används som kompletterande beslutsunderlag vid beslut om kompletterande urvalsgrunder vid betygsfri intagning i Örebro.

Regeringen har den 5 november 1981 meddelat beslut i ärendet enligt följande: "Vad som framkommit vid den fingerade intagningen utgör inte – tillsammans med vad som anförts av skolöverstyrelsen i skrivelserna den 4 mars och den 2 september 1981 och vad som i övrigt har framkommit i ärendet – tillräcklig grund för att den beslutade försöksverksamheten skall kunna starta i samband med intagningen till gymnasieskolan läsåret 1982/83. Frågan om intagning till gymnasieskolan på andra urvalsgrunder än betyg är en fråga som bör prövas när klarhet vunnits om gymnasieskolans framtida organisation. Regeringen beslutar därför uppskjuta försöksverksamheten."

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1980/81:551.

Andra skolfrågor

I motion 1980/81:309 yrkas att riksdagen hos regeringen begär sådana åtgärder att orsaksrelaterad frånvarorapportering införs på grundskolans högstadium och i gymnasieskolan. Motionärerna ser ett sådant system som en förutsättning för att skolans personal så snart som möjligt skall kunna sätta in elevvårdande åtgärder och vid behov ta kontakt med hemmen.

I läroplan för grundskolan (Lgr 80, s. 24) anförs följande om skolgången: "Det råder närvaroplikt i skolan. Föräldrar är skyldiga att övervaka att barnet fullgör sin skolgång. Om en elev måste vara frånvarande, t. ex. på grund av sjukdom, skall föräldrarna, eller den hos vilken eleven vistas, snarast anmäla hindret till skolan. Frånvaro skall såvitt möjligt förhandsanmälas. I skolan fordras närvarokontroll och registrering för att föräldrarna skall kunna vara säkra på att eleven är i skolan under skoldagen. Ett sådant system skall ge möjlighet till snabb kontakt med hemmen. Skolan har ansvaret för att hemmen underrättas, om förhandsanmälan inte skett, och för att frånvaro i mer betydande grad följs upp."

I enlighet med föredragande statsrådets uttalande i proposition 1979/80: 100 bilaga 12 (s. 217) – mot vilket riksdagen inte hade något att erinra (UbU 1979/80: 21, rskr 1979/80: 233) – uppdrog regeringen den 19 juni 1980 åt SÖ att dels kartlägga hur otillåten frånvaro fastställs och registreras samt följs upp i skolorna, dels till regeringen inkomma med de förslag till åtgärder som kan vara påkallade.

SÖ har i skrivelse den 19 oktober 1981 redovisat sitt uppdrag. Härav framgår bl. a. att otillåten frånvaro var liten i de skolor som lagt ner mycket arbete på skolkfrågan. I det fortsatta arbetet avser SÖ att verka för att skolorna stimuleras att behandla frånvarofrågorna i sina arbetsplaner. Vidare avser SÖ att i samarbete med berörda myndigheter och organisationer bearbeta och sprida det material som skolorna sänt in till SÖ som exempel på hur de arbetat med frånvaroproblemen.

Med hänvisning till att SÖ avser vidta särskilda åtgärder i ärendet föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1980/81: 309.

I motion 1980/81: 1292 framhålls att en individualiserad undervisning är svårare att genomföra i språkämnen än i andra ämnen. För att de muntliga språkövningarna skall bli meningsfulla krävs att eleverna har någorlunda likartade färdigheter. Grupperingar av olika slag behövs både för elevernas skull och för att bibehålla kvaliteten i språkundervisningen, anser motionärerna. Riksdagen bör enligt dem uttala dels att nivågruppering får anordnas i språk längre tid än en termin, dels att en utvärdering görs av i hur hög grad nivågruppering är möjlig utan att skolans sociala mål eftersätts.

Frågor om gruppering av elever i språkundervisningen i grundskolan hänger bl. a. samman med hur avvecklingen av alternativkurserna i B-språk löses praktiskt. Av betydelse är också resultatet av den försöksverksamhet i engelska, i vilken SÖ på regeringens uppdrag skall studera vilka elevgrupperingar som uppkommer om alternativkurserna slopas. Enligt riksdagens beslut skall, när alternativkurserna i B-språk upphör läsåret 1982/83, B-språk garanteras samma resurser som tillkom B-språk läsåret 1981/82 (UbU 1978/79: 45, s. 33). Utskottet uttalade beträffande bl. a. engelska följande: "Utskottet ser mycket positivt på det av föredraganden föreslagna utvecklingsarbetet med syfte att finna andra och mer flexibla grupperingar av eleverna än den stela uppdelningen på alternativa kurser. Med anledning av motionsyrkanden i ämnet vill utskottet framhålla att ett sådant utvecklingsarbete bör utgå ifrån att de basresurser som nu ligger i alternativkurssystemet på samma sätt som nyss behandlades angående B-språk binds till engelska resp. matematik, såvida försöksverksamheten visar att kursuppdelningen kan avskaffas. Utskottet finner det angeläget att olika grupperingar och försöksresultat successivt redovisas i läroplanens kommentarmaterial och på annat sätt och belyses vid exempelvis studiedagar och i fortbildningsverksamheten."

För att göra färdighetsträningen i språk mera effektiv har i början av

1970-talet inom gymnasieskolan prövats en flexibel elevgruppering inom ramen för en hel årskurs (jfr UbU 1973: 47). När flera parallella undervisningsavdelningar av B-språksläsande elever finns och det är nödvändigt att gruppera elever med skilda förkunskaper så att mer homogena grupper erhålls, är det enligt SÖ möjligt att pröva s. k. gruppindividualisering. SÖ har den 14 oktober 1975 i frågan anfört följande: "Flexibilitet i gruppernas sammansättning bör därvid eftersträvas: tillhörighet till en viss grupp bör ankomma på elevernas eget val, och eleven bör när han så önskar kunna övergå från en undervisningsgrupp till en annan".

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1980/81: 1292.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen beträffande återinförande av fler betygstillfällen i grundskolan m. m. avslår motion 1980/81: 1313,
2. att riksdagen beträffande avskaffande av betyg avslår motion 1980/81: 971 yrkande 4 och 1980/81: 1317 yrkande 4,
3. att riksdagen beträffande komplettering av skolans betyg med visst omdöme avslår motion 1980/81: 184,
4. att riksdagen beträffande betygskomplettering avslår motion 1980/81: 962 yrkande 2 och motion 1980/81: 1320,
5. att riksdagen beträffande avgiftens storlek vid särskild prövning avslår motion 1980/81: 962 yrkande 1,
6. att riksdagen beträffande översyn av bestämmelser för antagning till högskolan avslår motion 1980/81: 1719,
7. att riksdagen beträffande avbrytande av försöksverksamhet med betygsfri intagning till gymnasieskolan i Örebro län avslår motion 1980/81: 551,
8. att riksdagen beträffande orsaksrelaterad frånvarorapportering i skolan avslår motion 1980/81: 309,
9. att riksdagen beträffande nivågruppering inom språkundervisningen avslår motion 1980/81: 1292.

Stockholm den 17 november 1981

På utbildningsutskottets vägnar
STIG ALEMYR

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Stig Alemyr (s), Christina Rogestam (c), Hans Nyhage (m), Bengt Wiklund (s), Jörgen Ullenhag (fp), Lars Gustafsson (s), Helge Hagberg (s), Sven Johansson (c), Lennart Bladh (s), Birgitta Rydle (m), Lena Hjelm-Wallén (s), Kerstin Göthberg (c), Karl-Erik Häll (s), Ylva Annerstedt (fp) och Ann-Cathrine Haglund (m).

Reservationer

1. Återinförande av fler betygstillfällen i grundskolan m. m. (mom. 1)

Hans Nyhage, Birgitta Rydle och Ann-Cathrine Haglund (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 3 börjar "Utskottet finner" och slutar "motion 1980/81: 1313" bort ha följande lydelse:

Utskottet har för sin del den uppfattningen att betyg är nödvändiga som instrument för information, motivation och urval. Betyg bör ges på samtliga stadier i grundskolan och en övergång bör ske till kursrelaterade betyg. Vad utskottet anfört om fler betygstillfällen i grundskolan m. m. bör riksdagen med bifall till motion 1980/81: 1313 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen beträffande återinförande av fler betygstillfällen i grundskolan m. m. med bifall till motion 1980/81: 1313 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. Betygskomplettering (mom. 4)

Hans Nyhage, Birgitta Rydle och Ann-Cathrine Haglund alla (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar "Med hänvisning" och slutar "motion 1980/81: 1320" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att bestämmelserna bör ändras så att alla elever ges rätt att utan tidsbegränsning komplettera och förbättra sina slutbetyg från grundskolan och gymnasieskolan samt att även få tillgodoräkna sig dessa betyg i merithänseende. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1980/81: 962 yrkande 2 och med anledning av motion 1980/81: 1320 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. att riksdagen beträffande betygskomplettering med bifall till motion 1980/81: 962 yrkande 2 och med anledning av motion 1980/81: 1320 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

3. Betygsfri intagning till gymnasieskolan (mom. 7)

Stig Alemyr, Bengt Wiklund, Lars Gustafsson, Helge Hagberg, Lennart Bladh, Lena Hjelm-Wallén och Karl-Erik Häll (alla s) anser:

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 5 börjar "SÖ har" och på s. 6 slutar "motion 1980/81: 551" bort ha följande lydelse:

Beträffande betygsfri intagning till gymnasieskolan i Örebro län anförde föredragande statsrådet i proposition 1978/79: 180 om läroplan för grundskolan m. m. att det var angeläget att försöksverksamheten med betygsfri intagning utvidgades också till andra län för att ge en bred grund för senare ställningstaganden rörande betygen i grundskolan. Statsrådet förklarade sig beredd att positivt pröva framställningar om utvidgad försöksverksamhet. Utbildningsutskottet delade föredragande statsrådets uppfattning (UbU 1978/79: 45).

Frågan om försöksverksamheten i Örebro län med betygsfri intagning har därefter varit uppe för beslut flera gånger i regeringen. Enligt skrivelse senast den 6 mars 1981 från SÖ hemställer Lindesbergs och Nora kommuner att få börja försöket läsåret 1982/83 medan övriga berörda kommuner i länet hemställer att få börja sina försök inför läsåret 1983/84.

Regeringen har den 5 november 1981 bl. a. med anledning av dessa SÖ:s skrivelser beslutat uppskjuta försöksverksamheten. Av regeringens beslut framgår följande:

"Vad som framkommit vid den fingerade intagningen utgör inte – tillsammans med vad som anförts av skolöverstyrelsen i skrivelserna den 4 mars och den 2 september 1981 och vad som i övrigt har framkommit i ärendet – tillräcklig grund för att den beslutade försöksverksamheten skall kunna starta i samband med intagningen till gymnasieskolan läsåret 1982/83. Frågan om intagning till gymnasieskolan på andra urvalsgrunder än betyg är en fråga som bör prövas när klarhet vunnits om gymnasieskolans framtida organisation. Regeringen beslutar därför uppskjuta försöksverksamheten."

Av det citerade regeringsbeslutet framgår med önskvärd tydlighet att frågan än en gång skjutits in i en oviss framtid. Regeringen försitter därigenom möjligheten att pröva nya former för intagning till gymnasieskolan innan beslutet om en ny gymnasieskola tas. De borgerliga regeringarnas handlande skapar dessutom osäkerhet i planeringen.

Utskottet finner det viktigt att göra övergången från grundskola till gymnasieskola mjuk och anser det angeläget att genom försöksverksamhet finna framtida modeller för intagningen till gymnasieskolan. Det ankommer på regeringen att besluta om sådan försöksverksamhet. Utskottet beklagar att regeringen inte prövat framställningen från Örebro län i den positiva anda som uttalades av statsrådet Rodhe i proposition 1978/79: 180. De borgerliga regeringarnas hantering av denna fråga alltsedan 1978 har inneburit en otillfredsställande tidsutdräkt. Inte heller har regeringen tagit

några initiativ för att utvidga försöksverksamheten till andra län och kommuner. Mot den här redovisade bakgrunden bör, enligt utskottets mening, riksdagen ånyo uttala sig för försöksverksamhet i syfte att finna nya modeller för intagning till gymnasieskolan. Vad utskottet här anfört bör riksdagen med avslag på motion 1980/81: 551 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. att riksdagen beträffande försöksverksamhet med betygsfri intagning till gymnasieskolan i Örebro län med avslag på motion 1980/81: 551 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Särskilt yttrande

Språkundervisningen i grundskolan (mom. 9)

Hans Nyhage, Birgitta Rydle och Ann-Cathrine Haglund (alla m) anför:

Enligt regeringens beslut om Mål och riktlinjer för grundskolan 1980 kan det vara motiverat och nödvändigt att under högst en termin samla elever ur en klass i mindre grupper, när det gäller att lära sig grundläggande färdigheter i visst ämne. Endast om eleven har avsevärda studiesvårigheter skall skolan enligt läroplanen samråda med elev och föräldrar om fortsatt särskild gruppering. Elevvårdskonferensen beslutar i sådana fall.

Vi anser att det finns en motsägelse i att en sådan gruppering ej får bestå under längre tid än en termin. Om en gruppering av det slag som omnämns i läroplanen i t. ex. språk förekommit under en termin och sedan avbryts, kan detta medföra stora svårigheter för eleverna utan att de för den skull kan sägas ha "avsevärda studiesvårigheter". Eleverna har nämligen kommit olika långt och har fortfarande behov av träning i egen takt. Särskilt hårt drabbas de elever som behöver en lugnare studietakt.

Det är värdefullt och nödvändigt att utvecklingsarbete bedrivs med flexibla grupperingar av eleverna. I detta arbete bör även frågan om tidslängden för gruppernas sammansättning prövas.

Eftersom alternativkurserna nu slopas i B-språk (tyska och franska) genom införandet av den nya läroplanen för grundskolan (Lgr 80) läsåret 1982/83 och B-språk skall ha samma resurser som tillkom ämnena läsåret 1981/82 vid den då genomsnittliga valfrekvensen vid högstadier med olika antal paralleller (UbU 1978/79: 45 s. 33), är det enligt vår mening angeläget att utvecklingsarbetet i dessa ämnen får ske så förutsättningslöst som möjligt.

Norstedts Tryckeri, Stockholm 1981